

Spis treści

Wstęp	11
 Część I. Rodzina jako przedmiot badań	 15
1. Rola kultury w badaniach nad rodziną	16
2. Kulturowe perspektywy badań nad rodziną	18
3. Przyjęte założenia na temat rodziny	20
4. Rola rodziny w rozwoju indywidualnym	23
5. Procesy warunkujące wpływ rodziny na zachowania jednostki	25
 Część II. Sytuacje trudne w życiu rodziny	 31
1. Sytuacje trudne, kryzysowe i stresowe	31
1.1. Sytuacja stresowa	32
1.1.1. Klasy sytuacji stresowych	33
1.1.2. Stres jako proces	34
1.1.2.1. Definicja stresu	34
1.2. Sytuacja trudna	38
1.2.1. Konsekwencje występowania sytuacji trudnych	39
1.3. Sytuacja kryzysowa – definicja i cechy	40
1.4. Sytuacje życiowe a uruchamiane sposoby radzenia sobie z nimi	40
2. Proces radzenia sobie i jego funkcje	41
2.1. Funkcje procesu radzenia sobie	42

2.2. Sposoby radzenia sobie i ich efekty	43
2.3. Społeczna teoria kryzysów i procesów zmagania się z nimi	45
2.3.1. Zadania związane z procesem radzenia sobie	47
2.4. Poszukiwanie modelu radzenia sobie	50
3. Kryzys rodzinny i proces radzenia sobie z nim	52
3.1. Rozumienie kryzysu w rodzinie	52
3.2. Etapy radzenia sobie z kryzysem w rodzinie	54
3.2.1. Radzenie sobie w diadzie	54
3.2.2. Proces indywidualnego radzenia sobie	56
3.2.3. Rodzinne radzenie sobie	57

Część III. Rodzinne uwarunkowania rodzicielstwa w badaniach własnych	59
1. Rodzicielstwo jako zadanie	59
2. Pytania i hipoteza badawcza	61
3. Opis badania	64
4. Dobór próby badanej	64
5. Procedura badania i narzędzia badawcze	65
5.1. Technika do badania poczucia normatywności, wartości przypisywanych określonym zadaniom rozwojowym oraz ich percypowanej kolejności	65
5.2. Narzędzie badające oczekiwany czas zaistnienia zdarzeń	66
5.3. Narzędzie badające percepcję statusu materialnego	67
6. Opis grupy badanej	67
6.1. Opis grupy badanej z punktu widzenia czynników sprzyjających transmisji	68
6.1.1. Status materialny jako czynnik sprzyjający transmisji	70
7. Rezultaty badań własnych	72
7.1. Poszukiwanie uwarunkowań oczekiwanego doświadczenia	73
7.1.1. Uwarunkowania oczekiwań wieku młodych dorosłych w momencie urodzenia pierwszego dziecka	73
7.1.2. Uwarunkowania oczekiwań wieku młodych dorosłych w momencie urodzenia kolejnego dziecka	76
7.1.3. Dyskusja nad uzyskanymi uwarunkowaniami oczekiwanego doświadczenia	79

7.2. Poszukiwanie uwarunkowań wiedzy społecznej w zakresie rodzicielstwa	81
7.2.1. Uwarunkowania normatywnej kolejności realizacji rodzicielstwa	81
7.2.2. Uwarunkowania normatywnego znaczenia rodzicielstwa	87
7.2.3. Dyskusja nad uzyskanymi uwarunkowaniami wiedzy społecznej w zakresie rodzicielstwa	94
8. Poszukiwanie uwarunkowań ewaluacji rodzicielstwa	95
9. Otrzymany model uwarunkowań rodzicielstwa	97
9.1. Znaczenie klimatu emocjonalnego i statusu materialnego	97
9.2. Otrzymane zależności między zmiennymi	98
9.3. Wzory uwarunkowań rodzicielstwa w badanych rodzinach	100
10. Weryfikacja hipotezy	106
11. Wpływ rodziny pochodzenia na podejmowanie rodzicielstwa	106

Część IV. Rodzinne uwarunkowania radzenia sobie w sytuacji rozwodu	109
1. Rozwód jako zjawisko społeczne	109
2. Psychologiczne rozumienie rozwodu	110
2.1. Konsekwencje rozwodu	112
2.2. Skutki rozwodu	114
2.3. Sytuacja rozwodu jako sytuacja kryzysowa w rodzinie	115
3. Proces radzenia sobie w rodzinie z rozwodem	116
3.1. Czynniki wpływające na rozwód i radzenie sobie z nim	118
3.2. Strategie wykorzystywane w procesie radzenia sobie z rozwodem	122
3.2.1. Umiejętności radzenia sobie	122
3.2.2. Determinanty efektywności radzenia sobie	126
3.3. Etapy radzenia sobie z rozwodem przez dorosłych	126
3.3.1. Indywidualny proces radzenia sobie z rozwodem	126
3.3.2. Proces radzenia sobie w diadzie małżeńskiej	128
3.4. Sytuacja dzieci po rozwodzie rodziców	129
3.4.1. Konsekwencje straty jednego z rodziców	130
3.4.2. Etapy radzenia sobie z rozwodem przez dzieci	132

3.4.3. Proces radzenia sobie a dorastanie – specyficzna sytuacja dziecka w okresie dorastania	138
3.5. Rodzice i dzieci w procesie radzenia sobie	140
4. Badania własne	142
4.1. Hipotezy i zmienne badawcze	142
4.2. Narzędzia badawcze	144
4.3. Opis grupy badanej	146
5. Prezentacja wyników badań	146
5.1. Poziom zgodności percepcji rozvodu	146
5.2. Poziom poczucia winy wśród badanych	148
5.3. Wykorzystywane strategie radzenia sobie u dzieci i ich rodziców	150
5.3.1. Stosowane strategie radzenia sobie w grupie rodziców	150
5.3.2. Stosowane strategie radzenia sobie w grupie dzieci	152
5.3.3. Związki między sposobami radzenia sobie rodzica opiekuńczego i jego dorastającego dziecka	155
5.4. Związki między sposobami radzenia sobie a poczuciem winy i percepcją rozvodu w grupie badanych	160
5.4.1. Związki między badanymi strategiami radzenia sobie w podgrupie dzieci	160
5.4.2. Związki między sposobami radzenia sobie a poczuciem winy i percepcją rozvodu w grupie badanych rodziców	160
5.4.3. Związki między sposobami radzenia sobie rodziców i dzieci	161
6. Weryfikacja hipotez	163
7. Dyskusja wyników	164
8. Zadania stojące przed rodziną w procesie radzenia sobie dziecka z rozводом	168
Zakończenie	171
Spis literatury	175
Spis tabel	187
Spis rysunków	191
English Summary	193
Nota o autorze	197